

Világkereskedelem

Cserélni — pénz nélkül

Külkereskedelemben a világ legkedvezőbb földrajzi helyzete miatt — éppen a szomszédos Ausztria.) Létjogosultságukat annak köszönhetik, hogy a cserekereskedelemben ma már behálózza az egész világot.

Kétségtelen, hogy a cserekereskedelemben pénzszerű pótmegoldás, s gyakorlatilag nem is felel meg az ezredfordulóhoz közeledő világ fejlettségi szintjének. Sokkal egészségesebb, ha az áruk pénzért cserélnék gazdát, s mindenki azt veheti meg amire szüksége van, nem kell az egyes országoknak, cégeknek számukra idegen, szükségtelen áruk tömegével foglalkozniuk. Mindezen hátrányok ellenére a barter még mindig jobb, mint a kereskedelem tartós visszaesése, vagy szűneteltetése.

A cserekereskedelemben intézménye tehát lehetővé teszi a behozatalt a fizetési mérleg további romlása nélkül. Együttal lehetőség nyílik — elsősorban a fejlődő országok számára — arra, hogy olyan termékeik kerüljenek exportra, amelyeket „sima” kereskedelemben nem vennének meg a fejlett tőkés államok, illetve amelyeknek piacrajutását egyébként protekcionista intézkedések akadályozzák. A barter „erőnye” alatt még pénzszerű idején is mód van korszerű technika, gépek és berendezések behozatalára.

A cserekereskedelemben előnyei azonban csak átmeneti, tüneti kezelést jelentenek a bajba jutott gazdaságok, vállalatok számára. Hosszabb távon ugyanis a barter konzerválja a kialakult gazdasági struktúrát, s végső soron csak mérsékelten enyhíti az égető pénzügyi gondokat, csupán elodázza a teljesebb „gyógyulást”. Hiszen — hosszabb időszakot alapul véve — egy ország, vagy egy vállalat számára a „fizető”, export hoz változásokat, annak révén juthat bevetelhez, amelyet azután fejlesztésre, termelési szerkezet-korszerűsítésre tud fordítani.

Az sem hagyható figyelmen kívül — állapította meg a GATT egyik jelentése —, hogy ez az üzlet típus nem alkalmas hosszabb távon a fizetési mérleg gondok megoldására.

Ha másként nem megy

Tulajdonképpen a tartós gazdasági válság, kényszerítette a kereskedőket arra, hogy ismét elővegyék a „lomtárból” a pénzmozgást kizáró barterkereskedelmet. Gyakorlatilag olyan ügyletekről van szó, amikor a vevő az eladónak pénz helyett áruval fizet. Jól jellemzi a csereüzletek térhódítását, hogy egy évtizeddel ezelőtt a pénzmozgás nélküli árucserre a világkereskedelemben mindössze két százalékát tette ki, napjainkban pedig ez az arány elérte a 10 százalékot. (Amerikai szakértők véleménye szerint a 2000 milliárd dollár éves értékű világkereskedelemben a barter részaránya 20—30 százalék között alakul.) Egy angol elemzés szerint a gazdasági válság által legjobban sújtott, olajjal nem rendelkező fejlődő államok külkereskedelmében a barter aránya elérte a 40 százalékot! Napjainkban már megszokott jelenség, hogy egy ország az importált gépkocsikért banánnal fizet, a szerszám-gépbetűt alanyaggal ellentételezi, vagy cigarettáért szárazabbal fizet. Kérdés persze, hogy szükség-e az eladónak ezekre a cikkekre. Általában a termelők azokat a fizetési módokat részesítik előnyben, amelyek valamilyen módon kapcsolódnak profiljukhoz, termelésükhöz. A „felesleges” árukat — hiszen mi szükségünk van például egy elektronikai cégnek gyümölcslekvárra — viszont tovább adják, vagy éppen tovább cserélik.

Nem véletlen, hogy a nyugati országokban az elmúlt tíz év során több száz olyan cég alakult, amely kifejezetten a főszo- leges csereüzletek „továbbpasszolásával” foglalkozik. Ezek az úgynevezett barterházak vagy önálló vállalkozások, vagy valamely nagyobb bank leányvállalatai. Az sem ritka, hogy jól ismert világcégek állítsanak fel külön „vegyeskereskedést”, amely a közvetítők mellőzésével igyekszik minél nagyobb haszon mellett lebonyolítani a különféle csereüzleteket. A barter-üzletág reneszánsza érhető, hiszen három évvel ezelőtt még csak 28, ma már közel 90 ország ragaszkodik külkereskedelmében a barterhez. Becslések szerint az NSZK-ban 150, az Egyesült Államokban pedig 350 csereközpont-vállalat működik, s mintegy ezerre teszik a többi fejlett tőkés államban — elsősorban Ausztriában — tevékenykedő barter-házak számát. (Érdekes megjegyezni, hogy az utóbbi években a barter részaránya számottevően növekszik a szocialista és a nyugati országok egymás közötti külkereskedelmében, s a kelet—nyugati csereüzletek egyik „fordítópontja” —

A növekedés motorja

A világ ma már túl van a cserekereskedelemből „kóstoltatásán”. Egyre újabb és újabb formák születnek a csereüzletekben belül, hiszen a kereskedői leleményesség — no és a szükség — nem nagyon ismer határokat. A kompenzáció, a switch, a párhuzamos kereskedelem és a barter-paletta többi színel a jelek szerint a jövőben sem engednek lényegesen lanyhulni a világkereskedelemben, de veszélyeket is hordoznak magukban. Főleg a mozdulatlanság, a túlzott kényelem veszélyét. Ezért minden országnak és cégnek magának kell megszabni azt a határt, ahol a barter típusú üzletek még nem károsak hosszabb távon.

A világszerte tapasztalható barter-kényszer is hozzájárul, hogy idén a világkereskedelemben növekedése elérje a 4—6 százalékot. Ez pedig már figyelemre méltó dinamizmus a korábbi évek visszaeséséhez, illetve stagnálásához képest.

Gonda György—Szentgáli Péter

Konfekcióüzemek és cipőgyárak Tanzániának

A Könnyűipari Gépgyártó Vállalat három, női felsőruhák készítésére alkalmas konfekcióüzemet és ugyancsak három kisebb cipőgyárat szállít Tanzániába. Az erről szóló, összességében mintegy egymillió dollár értékű szerződést nemrégiben írták alá. A nyugat-európai cégek hullámzó beruházási kedvének ellensz-

lyozására a Könnyűipari Gépgyártó Vállalat termékeinek új piacokat is keres, főként a fejlődő országok körében. Ezekben a piacokon leginkább komplett bórdisz-műgyártó üzemeket vásárolják szívesen. Ilyen gyárakat szállítottak már Kenyába, Tanzániába, Etiópiába és Nigériába. (MTI)

Elveszett tíz év?

Fáni bajai

Lassan halad a hazai gyorsbűfé-hálózatok bevezetése — Nincs rá pénz

Ez az a lecke, amelyet képtelen felmondani a magyar vendéglátóipar. A gyorsítkezetés, a „fast-food” a világ egyik legjobb üzlete, ám, bevezetése nálunk akadozik. Abban majdnem minden szakember egyetért, hogy elkétségünk vagy tíz évet, akkor kellett volna megvenni valamelyik nagy világcég licencét, amikor olcsóbban adták — az eredetit! Hol tart ma a gyorsbűfé-hálózatok elterjesztése?

— Nagyon el vagyunk maradva — mondja dr. Benics László, a Belkereskedelmi Minisztérium főosztályvezetője. — A vendéglátó vállalatoknak ma nincs pénzük fejlesztésre. Az ital iránt visszaesett a kereslet — pontosabban, áttevődött az élelmiszerboltokba — kicsi ahhoz a forgalom és a nyereség, hogy drága vállalkozásba lehessen fogni.

— Elegáns vendéglők rendbehozatalára telik?

— Elismerem, ilyen is van, de egyre ritkább.

(No meg, ott magasabb a haszonkulcs, hamarabb megtérül a beruházás.)

Nem szívügyük

— Ön hisz a McDonald's jelle- gű gyorsbűfék hazai szükségességében?

— Igen. Feltétlenül igény volna ilyenekre, bár a hazai árlepcső más, mint külföldön. Ott sokkal drágább normál vendéglőben étkezni, mint mondjuk egy Burger Kingben.

Ahány emberrel csak beszéltem az ügyben, mindenki lelkes híve volt a gyorsítkezetés bevezetésének, és a dolog mégsem megy előre. Vagy legalábbis nagyon döcögve. Ezt vettem ki dr. Csizmadia Lászlónak, a Dél-budai Vendéglátóipari Vállalat igazgatóhelyettesének szavaiból is. Pedig ő tekinthető a Krumplis Fáni ötletemberének. Ha maszekként egyedül megcsinálja, ma már milliósos. Ám, hat vállalat szállt be az üzlethálózat megvalósításába... Mielőtt sorra vennék, kik és milyen üzletekkel, előbb mutassuk be Fánit.

Már a kínálatnál fellelhetők az első hibalehetőségek. Mint kiderül, a sörön kívül bort is fognak mérni, és vagy harmincfele, krumplipelyhből készült ételt árúsítanak majd. Pedig a világon sehol sem árulnak gyorsítkezetésben dobozos sörön kívül semmiféle szeszes italt, a harmincfele étel pedig sok, ennyi nem szerepel egy normál másodosztályú étterem étlapján sem.

A tervezett elsőként megnyíló üzletek: a Dél-budai odaadna a Muskétást, a Kelet-pesti a Góbét, az Észak-budai egy Special nevű kisebb üzletet, az Észak-pesti egy Bosnyák téri italboltot, a Belvárosi a Hunyadi téri italboltot, a hatodik cég pedig egy Üllői úti süteményboltot. Ezek nem éppen nyereséges helyek — így viszont az akció eleve kudarcra van ítélve. Képzelnék el egy Bosnyák téri italbolt helyén egy Krumplis Fánit: ég és föld — vendégkörben, stílusban egyaránt.

Valószínű, hogy most szeptemberben ülnek össze a hat tagvállalat képviselői és döntenek róla, hogy mikor nyíljon a lánc első szeme. Maxis késésben vannak, nem valószínű, hogy a tervezett indítás sikerül.

— A múltkor BNV-n fel akartunk állítani egy minta Krumplis Fánit. Itt megkedvelte volna a közönség. Ez 6—800 ezer forintba került volna, mit a tagok sokallottak. Pedig csak úgy éri meg, ha távlatokban gondolkodunk — sóhajtott dr. Csizmadia László. — A hat vállalat közül egyiknek sem igazán szívügye a Fáni. Talán egy hetedik céget kellene alapítani?

Minden, ami szárnyasból készült — így foglalhatnánk össze a Bóbítás üzletlánc lényegét. A tervek kezdetben itt is nagyratörők, lelkesítők voltak. Az Alföldi Vendéglátó Vállalat, mint kez-

deményező, maga mellé vette a baromfit adó egyik zagyarékesi szövetkezetet, beszálltak a kereskedelmi szakemberek is. Más cégek a hűtőgépek karbantartásáról, és a szállítóeszközökről hivattak gondoskodni. Bort ők is akarnak kínálni. Ahol már bor meg sör van, ott félt, hogy előbb-utóbb előkerül a pálinka, és akkor kocsmá lesz az üzletből — ez a laikus féltelme. De korántsem az itókán bukkott meg a dolog.

Jóllehet az ötlet egyszerű volt, hiszen baromfinak bővíben vagyunk, nem is olyan drága, egészséges, a legtöbb ember szereti. Meg is nyílt egy Bóbítás Debrecen környékén a Vekeri-

tavi kempingnél, és vagy ötven egység megnyitását terveztek még tavaly nyáron is. Hollósi László, az Alföldi Vendéglátó Vállalat igazgatója, akkor lap-társunknak derűlátóan nyilatkozott:

„Úgy érzem, hogy lesz elegendő pénz... A Vekeri-tónál épült üzletünk másképp millióba került, egy négyzetméter tizenkét-tizenháromezer forintba. A vendéglátóipari tapasztalatok szerint ma egy hasonló feladatokat ellátó étterem beruházási költsége négyzetméterenként husz-huszonöt ezer forint. Jóval előnyösebb tehát Bóbítást nyitni, mint hagyományos éttermet létesíteni. Az alacsonyabb beruházási költség oka, hogy az egyébként nagyon sokba kerülő konyha berendezése a félkész termékek használatára miatt egyszerűbb a megszokottnál és olcsóbb is.”

Vége a Bóbításnak?

Érdekes módon a vélemények és az érvek egy év alatt teljesen megváltoztak. Koroknai Lajos kereskedelmi főosztályvezetőtől a napokban telexet kaptunk:

Jelenleg egy üzlet nyílt meg Debrecenben a Vekeri-tavi kempingben. A bevezetés nagyon lassan halad. Új üzlet létesítésének több akadálya is van, elsősorban a fejlesztési alapok hiánya, másodsorban az új üzemeltetési formák bevezetése. Ugyanis a szerződéses rendszer ennél az üzlet-típusnál nem túlságosan kedvező. A pályázók számára szorosként vagy jövedelemérdekelttségben ezeket az üzleteket gazdaságtalan üzemeltetni. Nem tartom valószínűnek, hogy a közeljövőben több Bóbítás nyíljon.

Ennyire azért nem lehangoló a City Grill helyzete, bár ennek az üzletláncnak sem könnyű utat törni. A Belvárosi Vendéglátó Vállalat volt az első, amelyik érdemben kezdett foglalkozni egy gyorsbűféhálózat honosításával.

Még a régi igazgató, Szigeti Andor kezdett tárgyalásokat nyugati cégekkel, de azok abbamaradtak. Feleki Ferenc, a mai igazgató már nemcsak tárgyal, hanem cselekedett is. A Tolbuhin körüti csarnokkal szemben levő üzletbe már évekkal ezelőtt meghívott hamburger-kóstolóra. Ez már kísérlet volt a City Grill megalapozására. A közelmúltban pedig — csendben — megnyílt a hálózat első láncszeme. Ez a Pozsonyi úti kis üzlet csupán tapogatózás — az igazgatónak nem nagyon akaródzik erről beszélni — az itteni tapasztalatok alapján módosítanak majd elképzeléseiken.

Aki netán még nem járt volna ebben az üzletben, elmondhatjuk, négyféle hamburgert, kolbászféléket, ropogós húslabdákat, sült krumplit, réteseket, üdítőket, szóda- vizet és csapolt sört kínálnak viszonylag olcsón, izléses, esztétikus környezetben. A dolgozók fizetése magas, mivel ők borral- válóra nem számíthatnak. A City Grill indítására külön csoport alakult a Belvárosi Vendéglátó keretén belül. Lelkes fiatal szakemberek, akik napi feladataik ellátása mellett végzik e munkát, lényegében külön téri- tés nélkül. Ez azonban úgy lát- szik, nem vált be egyértelműen. A csoport vezetőjének személye is változott, Pappné dr. Jung Erzsébet most már teljes állásban ennek a feladatnak a felelőse, igazgató hálózat nélkül.

Lépéselőny

Nem volt szerencsés dolog a Pozsonyi úton kipróbálni, mit tud a City Grill. Itt nincs nagy átmenő forgalom, és erre felé inkább idősek laknak. Az üzletet rögtön nagy forgalmú helyen kellett volna megnyitni, ott, ahol sok főiskola, egyetem működik — például a Felszabadulás tér környékén —, élénk reklámmal, halk zenével, még fiatalosabb színekkel, plakátokkal. Sokan keveslik a választékot (holott az élelme- resz meglegődnék, hogy nincs evő- eszköze).

Az üzlet egyáltalán nincs reklámozva — szándékosan. Viszont így a forgalmi adatokból téves következtetést lehet levonni. A kolbász és a csapolt sör inkább lacikonyhákra emlékeztet, mint az igazi gyorsbűfékre — de hát állítólag ez kell. Ám, amikor éppen ott jártunk, az üzlet kihalt volt délelőtt. A kolbászadagot keveselltük, a hideg sült krumpli összeesett. Az ilyen (talán egyedi) esetet külföldön úgy védik ki, hogy speciális berendezések melegen tartják, hőmérők, mérlegek garantálják az állandó súlyt, hőmérsékletet és minőséget. Semmit nem bíznak a véletlenre, hanem csak a gépekre.

Mindennek ellenére tervezik egy nagy City Grill nyitását a Márka étterem helyén.

A Felszabadulás tér háta mögött kigyózó sorok állnak egy bódé előtt, az élelmes hazai kereskedő adagolja a hamburgert, „tekeri” a fagyaltot. Ez együtt 22 forint és jól lehet vele lakni. Lépéselőnyt adott tehát az állami vendéglátás a magánkereskedőknek, akik felismerték az igényt. A hazai fogyasztó most már örökre azt fogja hinni, hogy a hamburger olyan, mint amit nálunk a maszekok készítenek, fojtós, édes, hideg puffancs (ennek kissé sósak kell lenni és átpírítva), meg a (ki tudja, mivel feldúsított) hús pogácsa.

A tíz év késést — legalább akkor meg kellett volna már nyitni az első hazai gyorsbűfé — nehéz lesz behozni.

ELEK LENKE

Az átlagos alapterület növekszik

Lemaradás a magánlakás-építésben

A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint a hatodik öt-éves tervidőszak első három évében 226 745 új lakás épült fel az országban, s ez a tervezett lakásszám alsó határát jelenti. Az öt év alatt ugyanis 370–390 ezer lakás felépítése a cél, Budapesten a 3 év alatt létesített 49 407 új otthon — a magánlakás-építés lemaradása miatt — alatta marad a tervezettnél.

Állami erőből az összes lakás 25,8 százaléka épült, 1983-ban már csak 22,3 százaléka, s ez az arány az idén tovább csökken. Ezzel egy időben jelentős állami forrásokat csoportosítottak át a magánlakás-építés támogatására, aminek eredményeként egyre többen vállalkoznak magánházak, lakások építésére. 1982-ben több mint 2200-zal, 1983-ban mintegy 1200-zal gyarapodott a magánérből létesített új lakások száma az előző évihez képest. A három év alatt magánérből épült laká-

sok 35,8 százaléka társasházban található, 56,7 százaléka hagyományos családi házban.

Az új lakások átlagos alapterülete évről évre növekszik, az elmúlt évben már meghaladta a 73 négyzetmétert. A legnagyobbak — mintegy 92 négyzetméteresek — a családi házakban levő lakások, az állami erőforrásokból létesültek azonban átlagosan csak 54 négyzetméter. Az új lakások a korábbiaknál több szobával épülnek. Csökkent az egy- és kétszobás otthonok aránya, tavaly a lakásoknak már több mint fele két és fél vagy ennél több szobás volt.

Nemcsak épülnek, hanem meg is szűnnek lakások. A statisztikai adatok szerint három év alatt 49 865 lakást számoltak fel, főként mert előregedtek, lakhatatlanná váltak, kisebb részüket pedig városrendezési okok miatt. (MTI)

A partizánosztog bevetésének 40. évfordulóján

Szőnyi Márton-kiállítás

Dokumentumkiállítás nyílt a Szőnyi Márton partizánosztog bevetésének negyvenedik évfordulója alkalmából csütörtökön a Salgótarjáni Kohász Galériában. A tárlat eredeti fotói és egyéb dokumentumai megismertetik a látogatókat Szőnyi Márton életútjával, a Rovno melletti partizánképző tábortól kezdve, tevékenységével, az osztálymagyarországi bevetésének tervével, kimenetelével, a hősök utóéletével.

A kiállítás megnyitóján felszólalt Molnár István nyugdíjas salgótarjáni munkás, az osztály egyik életben maradt tagja, aki a megnyitót követően vállalkozott a tárlatvezetésre, bőveges kiegészítő információkkal, magyarázatokkal segítve a szép számú közönséget a kiállítás jobb megértésében.

A Szőnyi Márton-émlékiállítás szeptember 30-ig lesz nyitva. (MTI)

Üzérkedés, vesztegetés gyanúja

Gazdaságrendészeti vizsgálat

A Budapesti Rendőr-főkapitányság gazdasági rendszere büntetőeljárás kezdeményezett Walter László szabó kisiparos, budapesti lakos és társai ellen üzérkedés és vesztegetés alapos gyanúja miatt. Miként a vizsgálat megállapítja, Walter László évek óta iparjogosítványát meghaladó tevékenységet folytatott, ipari vállalkozást tartott fenn. Az eljárás megindításáig több kisiparost és engedély nélküli ter-

melő személyt bedolgozóként foglalkoztatott, s az általuk készített árut jelentős haszonnal budapesti és vidéki kiskereskedőknek értékesítette. A több millió forint értékű kurrens alapanyagot fővárosi üzletekben, az alkalmazottak megvesztegetésével szerezte be. Walter Lászlót a rendőrség előzetes letartóztatásba helyezte, ügyében folytatódik a vizsgálat. (MTI)

Jelentkezzenek a károsultak!

Hamis volt az elismervény

Más kárán tanul az okos, gondoljunk mindannyiszor, ahányszor csak hozzáfogunk egy szélhámoságról szóló tudósítás megírásához. És hogy most megint ilyen esetről kell beszámolnunk, azt mutatja: még mindig, nagyon is könnyelműek vagyunk. Erre pedig még akkor is nehéz magyarázatot találni, ha mondjuk valaki olyan hiánycikket beszerzésére kér tőlünk pénzt, mint a tetőcserep.

Ez volt a módszere Jarabek Imre 38 éves büntetett előlelt budapesti lakosnak, aki fővárosi, valamint Szolnok és Pest megyei építkezőkötől csalt ki 4 ezertől 40 ezer forintig terjedő összegeket cserép- és palavasárlásra. A károsultakat megévesztette az elkövető stílusa: Jarabek ugyanis — egy kölcsönkapt — személygépkocsival kereste föl az építkezőket, s az átvett pénzről szó nélkül átvételi elismervényt adott. Azt talán mondani sem kell, hogy a nyugtára volt felesége lakáscímét, illetve kitalált személyigazolvány-számot írt.

Jarabek Imre azonban nemcsak „cserepben utazott”, hanem személygépkocsik eladására is vállalkozott. A vételárral azonban már elfelejtett elszámolni a tulajdonosoknak.

A vizsgálat során — amelyet a XVII. kerületi Rendőr-kapitányság nyomozói végeznek — eddig tizenketten tettek feljelentést a rendőrségen. Tőlük több, mint 150 ezer forintot csalt ki Jarabek.

A rendőrség kéri azokat, akik kisebb-nagyobb összegeket fizettek Jarabek Imrénél, s még nem tettek bejelentést, jelentkezzenek a 270-699/102 telefonszámon, vagy személyesen a XVII. kerületi Rendőrkapitányságon. G. I.

KÖZELET-DIPLOMACIA

Búcsulátogatás

Trautmann Rezső, az Elnöki Tanács helyettes elnöke, Lázár György, a Minisztertanács elnöke, és Apró Antal, az országgyűlés elnöke búcsulátogatáson fogadta Abdelaziz Karát, az Algériai Demokratikus és Népi Köztársaság rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét, aki végleg elutazott Budapestről.

Benke Valéria Zala megyében

Benke Valéria, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Társadalmi Szemle szerkesztő bizottságának elnöke csütörtökön Zala megyébe látogatott. Keszthelyen Karvalits Ferenc, a megyei pártbizottság titkára, továbbá a város párt- és tanácsi vezetői fogadták. Benke Valéria meghallgatta Sziyártó Endrénének, a városi pártbizottság első titkárának beszámolóját.

A tájékoztató után Benke Valéria a Helikon Kastélymúzeumot, majd pedig a nemzetközileg ismert hévízi Állami Gyógyfürdő Kórházat kereste fel. A 340 ágyas kórházat és más létesítményét dr. Strecker Ottó igazgató főorvos mutatta be.

Benke Valéria a megyei KISZ-bizottság balatonygyőri ifjúsági vezetőképző tábora lakóival is találkozott. Devecserné Övári Ibolya, a megyei KISZ-bizottság első titkára tájékoztatta az ifjúsági szervezőt és az úttörőmozgalmi Zala megyei helyzetéről. Benke Valéria felszólalt a találkozókon, s az időszerű politikai, ifjúságpolitikai kérdésekről beszélt a fiataloknak.

A pakisztáni külügyi államtitkár látogatása

Niaz A. Naik, a pakisztáni külügyminisztérium államtitkára július 31. és augusztus 2. között látogatást tett Budapesten, s megbeszélést folytatott Nagy János külügyi államtitkár, valamint Nagy Gábor külügy- és Melega Tibor külkereskedelmi miniszter-helyettesével a két ország kapcsolatairól és időszerű nemzetközi kérdésekről. A pakisztáni diplomátát fogadta Várkonyi Péter külügyminiszter.

Kinevezés

A Minisztertanács dr. Nagy Ervint közlekedési miniszter-helyettesévé nevezte ki.

Kitüntetés

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa Földi Árpádnak, a Kisipari Termelő Iroda nyugalmazott osztályvezetőjének kommunista életútja elismeréseként 85. születésnapja alkalmából a Szocialista Magyarországiért Erdemrend kitüntetés adományozta. A kitüntetés csütörtökön Borbély Gábor, a budapesti pártbizottság titkára adta át.

Plusz ötven kilométer

Bővülő csatornahálózat

A terveknek megfelelően, jó útemben haladnak a budapesti szennyvíz-csatornahálózat bővítésének munkálatai: elkészült, illetve befejezéséhez közeledik több lakótelep alap-csatornahálózatának építése, megkezdődött több hálózati szakasz rekonstrukciója, illetve egyes városrészekben hozzáálltak a vízrendezési feladatok megvalósításához.

Az elképzelések szerint idén ötven kilométerrel növekszik a fővárosi csatornahálózat hossza, az építkezésekre a Fővárosi Tanács több mint 570 millió forintot fordít. Az év első hat hónapjában a Fővárosi Csatornázási Művek feladatainak 40 százalékát már megvalósította.

A Fővárosi Csatornázási Művek saját fejlesztési alapjaiból mintegy 150 millió forintot fordít csatornarekonstrukció munkákra. A vállalat 25 helyen mintegy 6,5 kilométer hosszúságú csatorna felújítását tervezi ebben az évben. (MTI)

A Magyar Posta javaslatára

Új nemzetközi díjszabási keretek

Hazaérkezett Hamburgból az a magyar küldöttség, amely Tóth Illés államtitkárnak, a Magyar Posta elnökének vezetésével részt vett az Egyetemes Posta Egyesület (UPU) XIX. kongresszusán.

A világgongresszuson 152 ország — köztük hazánk — képviseltette magát. Mintegy ezer résztvevő a tagországoktól beérkezett több mint 800 javaslat alapján felülvizsgálta a nemzetközi postaszolgálat működését szabályozó okiratokat, s döntést hozott az egyesület tevékenységével összefüggő számos fontos kérdésben.

Az elfogadott indítványok — köztük a Magyar Posta által benyújtott javaslatok — elsősorban a nemzetközi levél-, csomag- és utalványforgalom lebonyolításának korszerűsítését szolgálják. Az önköltség általános növekedésé-

nek figyelembevételével 1991-ig határozzák meg a tagországok által alkalmazható díjszabási kereteket.

A XIX. kongresszus megválasztotta az Egyetemes Posta Egyesület új vezérigazgatóját; e tisztséget az elkövetkező öt évben a brazil posta vezetője, Adwaldo Cardoso Botto de Barros fogja betölteni.

A kongresszuson Magyarországot beválasztották az egyesület vezető szerve, a Végrehajtó Tanács sorába, ahol a Magyar Posta képviselője bizottsági elnöki tisztséget lát majd el.

Az Egyetemes Posta Egyesület 1986. január 1-én életbe lépő új okiratait a magyar kormány nevében Tóth Illés államtitkár, a Magyar Posta elnöke írta alá. (MTI)

Orvosi tanács: most napozzunk

Hidegfront után újra meleg

Csütörtökön gyenge, de felfrissülést hozó hidegfront vonult át hazánkon. Ennek jótékony hatásként ismét elviselhetőbb a nap-sütés, a nagy meleg, s tisztább lett a levegő is; időjárásunk környezetünk most majdnem ideális.

Aki nyaral vagy egy-két napot pihen, inkább most napozzon, mint később — tanácsolja az orvos —, s aki teheti, legyen sokat a szabadban, árnyékos helyen, vízparton. A jövő héten ugyanis már ismét fűledt, kevésbé elviselhetővé válik az idő.

Több hullámban érkező hatalmas zivatar zúdult csütörtökön délután Miskolcra, jégeső kíséretében. A város csatornáit nem

tudták befogadni a hatalmas mennyiségű vizet, ezért több útvonalon egy időre lezárták a forgalmat.

Péntek estig országsszerte mérsékelt meleg, kissé szeles, túlnyomóan napos idő lesz. De előfordulnak átmeneti, helyi záporok, északkeleten, keleten egy-egy zivatar. A hőmérséklet hajnalban 14. pénteken délután 26 fok körül alakul. A hét végén túlnyomóan napos, száraz, igen meleg idő várható. Többféle kiálakulhat zápor, zivatar. A hőmérséklet kissé csökken. A Duna vizállása Budapestnél 308 centiméter.

MAI MŰSOROK - MAI MŰSOROK - MAI MŰSOROK

RÁDIO

KOSSUTH
8.25: A gyilkos galóccától az alkoholig
8.30: Szovjet eloadóművészek felvételéből
9.33: Bokorban szél matát — óvodások műsora
10.05: Révkalauz
10.35: Nádas tavon — versek
10.40: Nóták
11.00: Gondolat
11.45: Fúvósatlatok
12.45: Olimpiai híradó
13.15: Hétfélt panoráma
14.15: A Bach-család muzsikájából
14.44: Magyarán szóva
15.05: Nem bánok semmit esm
15.35: Boccaccio
16.00: Mit üzen a Rádió
16.35: Operaáriák
17.05: Az utolsó munkanap után — riport
17.30: Népdalfeldolgozások
18.00: Zaray Márta énekel
18.15: A csópp aranyhalacska és a csuka
18.25: Mai könyvajánlatunk
18.30: Esti magazin
19.15: Rádiószínház: Fájdalommal szülő gyermeked
19.58: Live in concert című új lemez
20.35: Operettekdelőknek
21.30: Itáliai mozaik
22.25: Tíz perc külpolitika
22.35: A Tátrai-voznosnégyes felvételéből
23.35: Bach: h-moll szvit
0.10: Melódiakoktél

PETŐFI

8.05: Daróci Bárdos Tamás: Lakodalmi koszorú
8.20: Tíz perc külpolitika
8.35: Mindenért egészen — versek
8.44: Slágerműzeum
9.31: Külpolitikai könyvespolc
10.00: Zenedelelőlt
11.35: Táncezeni koktél
12.40: Népi muzsika
13.15: Gyermekeknek
14.00: Zenedelelőlt
16.35: Jó utat!
17.30: Horthy Miklós, a fehérek vezére
18.35: Slágerek mindenkinél
19.40: Nótakedvelőknek
20.35: Hitchcock-klub
21.20: Ugyanaz kétszer — összeállítás
21.35: Filmzene
21.44: Popzene
22.30: Eszmei faggatása
23.35: A tegnapi slágereiből

3. műsor

9.00: Amikor én még...
9.30: Erkel: Sarolta
10.14: Új lemezeinkből
11.05: Zenekari muzsika
12.25: Operafelvétel
13.07: Amiről a világ vitatkozik
13.37: Fúvószene
14.00: 25 éves a Szabó család
15.00: Barokk muzsika
15.44: Liszt-művek
17.00: Felejthetetlen arok az Operaházból
17.30: Nagy mesterek népszerű muzsikája

TELEVIZIO

BUDAPEST, I. műsor
10.30: Torna
10.35: Utazás egy mosolyért (FF)
11.00: Nikki, mama és Kung Fu — NSZK film
16.50: Csak gyerekeknek!
17.35: Z. szerkesztő emlékezetes esetei
18.30: Telesport
19.40: Torna — Esti mese — Híradó
20.00: Híradó
20.30: Az európai ember
21.25: Péntek esti randevú
22.25: Nomád élet
amerikai tévéfilm
23.20: Híradó
2. műsor
19.00: A francia idegenlégő
19.50: Barangolás a művészetek táján
20.30: Zenés nyári esték: Operát Szmirnában?
21.20: Híradó
21.40: A közlegény — angol tévéfilm
22.10: Képujság

SZÍNHÁZAK

Budai Parkszínház: Szállodgól a fecske (8). — **Szegedi Szabadtéri Játékok:** Faust (9). — **ORI: Kisvárdai Szabadtéri Színház:** Valakinek muzsikálnak (9). — **Fonyód, Sportcsarnok:** Dolly Roll együttes koncertje (9). — **Tata, Szabadtéri Színház:** Korál együttes koncertje (9). — **Nagy-cirkusz:** Kubai karnevál (f4, f8).

HANGVERSENYEK

Mátyás-templom: Elekes Zsuzsa orgonaestje (8). — **Köröshely, római katolikus műemlék templom:** Anna Zúrikova (Csehszlovákia) orgonaestje (8).

Részletes szereposztás és mozműsor a Pesti Műsorban!

MESEMONDÓ

Az álmodozó remete. Elmondja: Kállai Ilona. Hívható a 171-888-as telefonszámon délután 5-től este 10 óráig.

TELEFONDOKTOR

Kamaszkor és a nemi ösztön. Hívható a 172-111-es telefonszámon délután 5-től másnap reggel 8 óráig.

Vásárolja meg

a Lapkiadó Vállalat lapjait

a Budapest

V., Párisi u. 3. sz.

alatt megnyílt

Zsófia divatárú-és ajándékküzlében

Gábor András ipari miniszterhelyettese a szó

A gépipar teljesítménye

Az export fokozásához még nagyobb erőfeszítésekre van szükség

A gépipar teljesítményét évről évre több bírálat éri. Nemszak a várakozásoktól elmaradó konvertibilis export, de a helyenként akadozó belső ellátás miatt is. S az igazi gondot az jelenti, hogy nem látszanak a kibontakozás jelei, nem fedezhetők fel a biztató elmozdulási irányok. Gábor András ipari miniszterhelyettes a munkatársunknak, Kocsi Iónának adott interjúban a háttérben meghúzódó okokat veszi sorra, s némileg pontosítja az ágazatról kialakult kissé sematikus értéktételeket.

Gábor András 1930-ban született. A gépészmérnöki diplomát a moszkvai Baumannról elnevezett egyetemen szerezte meg 1957-ben, majd 1967-ben a Budapesti Műszaki Egyetemen gazdasági mérnök oklevelet kapott. 1957-től a Danubiában gyártmány-szerkesztő, majd üzemvezető, s főkonstruktor, 1974-ig gyárigazgató. 1974-ben a Szerszámgépipari Művek vezérigazgató-helyettese lett, majd 1975-78. között a Kohó- és Gépipari Minisztérium ipartervezési főosztályának vezetője. 1978 októberétől Kohó- és gépipari miniszterhelyettes, 1981-től ipari miniszterhelyettes. Tagja a budapesti Műszaki Egyetem rektori tanácsának, s a Gépipari Tudományos Egyesület tisztségviselője. 1982-ben a Munka Erdemrend arany fokozatával tüntették ki.

— A tervadatok és a valódi teljesítmények az utóbbi időben rendre eltérnek a gépipar konvertibilis exportjában. Többnyire kedvezőtlenül. Mivel magyarítható ez: a tervezési munka kifogásolható vagy inkább a gépipar teljesítőképessége romlott?

— Ha a gépipar teljesítőképességéről beszélünk, akkor nem szabad kiragadni csupán egyetlen piacot. Ez az iparág az idei első felében a tavalyi hasonló időszakhoz képest 3,5 százalékkal növelte termelését, külkereskedelmi forgalma pedig több, mint 9 százalékkal emelkedett. Különösen kiemelkedő a közlekedési eszközök és a villamos gépeket gyártó vállalatok teljesítménye. Belföldre nagyjából a múlt évvel azonos mennyiségű árut értékesített az ágazat, míg rubel területre 20 százalékkal növelte a szállítást. Még a fejlett tőkés országokban is sikerült 6–7 százalékos exportnövekedést elérni, de a fejlődő országokba irányuló kivitel 25 százalékkal csökkent. Hogy miért? Rengeteg okot lehetne felsorolni magyarújként, alapvetően azonban nagyon bonyolult piaci problémákról van szó. Ugyanakkor az is tény, hogy az ezekben az országokban irányuló export feltételrendszere sem megfelelő.

— Milyen feltételekre gondol? Esetleg arra, hogy a konvertibilis exporthoz dollárért importálható alkatrészekre, berendezésekre is szükség van, ám erre nem mindig volt meg az anyagi fedezet?

— Az importra inkább az ütemtelen szállítást a jellemző. Minden relációról elmondható, hogy nem a fizetőeszköz, vagy az általános szállítókészség okoz gondot, hanem a megrendelestől a megérkezésig tartó hosszú átfutási idő. Ez ebben az évben hosszabb, ütemtelenebb, mint korábban bármikor. Természetesen problémát jelent, hogy a gépipar fejlesztési lehetősége most már néhány éve alacsony. Különösen akkor tűnik ez fel, amikor a piaci diverzifikálást akarjuk megvalósítani, vagy a vevő magasabb minőségi igényeinek megfelelni. Pénz hiányában a technológiák nem mindig korszerűek, s ez befolyásolja a piacra maradási, ami az egész gazdaságot kedvezőtlenül érintheti, hiszen az ipar exportjának jelentős része a gépiparból származik. Ezen belül is a konvertibilis kivitelnek mintegy harmadát a gépipar adja. Az anyagi hiánya a szükséges állóeszköz-fejlesztést is hátráltatja. Ez egyébként igen drága, mert pénzbe kerül valamely termék gyártásának a leállítását is és sokba kerül egy-egy új termék bevezetése. Még akkor is, ha ez a régeinek modernizált, fejlesztett változata. Mindebből következik, hogy nem a gépipar átlagteljesítményében látom én a gondot, hanem az anyagellátás ütemtelenségében, esetenként rossz minőségében, a vállalatok kooperációs készségének gyengülésében és nem utolsósorban a munkaerő-csökkenésben, illetve a munkaerő kiváltó technológiai fejlesztések hiányában.

— Mégis, mire elegendő ez az átlagos teljesítmény? Az exportkilitások azt jelzik, mind kevessebbre...

— Ez csak a fejlődő országokba irányuló gépipari exportra igaz. Az ottani gazdasági gondok, egyes területek, cégek fizetőképzetlensége, néhány ország eladósodása következtében csökkent a vásárlási szándék. Illetve, a szándék még meglelt, ám a megvalósításhoz nekünk nagyobb pénzügyi kedvezményeket kellene adnunk. Erre a magyar gazdaság most nem képes.

— Azt mondják, hogy ilyen pangó piaci viszonyok mellett a túlélés legjobb taktikája a fejlesztés. Hogy aztán, amikor újra élénkül a piac, akkor korszerű termékekkel szállhassanak be a versenybe...

— A leggazdagabb, s legfejlettebb ipari országokban megfigyelhető ez a tendencia. Az ottani fejlesztések, kiemelt területek egészen mások mint nálunk. Egyes vélemények szerint nagy a különbség a fejlesztési irányokban, az új termékek egészen más struktúrát képviselnek, egészen más igényeket elégítenek ki. A fejlesztés valóban jó taktika, csak hogy így ismét a pénzről lyukadunk ki. Enélkül nem megy. Sajnos, a korszerű termékek gyártására kijelölt iparágunkban ma már 30 százalék a nullára leírt, tehát kiöregedett, elhasznált gépek aránya, miközben a legújabbaké 6–7 százalék. Ez a szám tavaly még 8–9 százalék volt, s jövőre további mérséklődés jósolható. Ez egyértelműen a technológia elöregedését jelenti.

— Mindez azt jelentheti, hogy az iparágon belül minden rendben van, hogy csak a feltételek „ludasak” a kialakult helyzetért?

— Ezt nem állítottam. Azok a gondok, amelyek a gazdaság minden területén fellelhetők, itt sem hiányoznak. Gondolok itt arra, hogy a piaci munka nem mindig megalapozott, az akadozó anyagellátás helyenként káprázást, szervezetlenséget idézett elő, ami újabb gondok forrása lett. De én itt látok fejlődést, érdekelem a törekvéseket. Ugyanakkor a gépiparban vérszesen csökken a mérnökök száma — logikus következménye ez annak az országban kialakult helyzetnek, melyben a műszaki értelmiség presztízse esett. Igen ám, csak hogy a korszerű technológia kialakításához, a fejlesztésekhez jól képzett mérnökökre van, s lesz szükség. Nélkülük nem képzelhető el, hogy a gépipar valamikor is túljut a jelenlegi gondokon.

— Valóban, mint ahogy már említettem, a rubel relációjú exporthoz a gépipar jelentősen túlteljesítette. Ez rendkívül fontos az országunk. A szocialista országokkal és ezen belül a Szovjetunióval folytatott kereskedelmünk a magyar gazdaságban meghatározó szerepet játszik. Ez importunkra legalább annyira jellemző, mint az exportra.

— A dekonjunkcióra, a mérséklődő kereslet kielezi a versenyt a külföldön. Olyan harcba kénytelenek bele időnként a gyártók, amelyet csak anyagi áldozattal lehet megnyerni. Eppen ezért megfigyelhető egy olyan tendencia is, hogy sokan ezért inkább a belföldi szállításokat választják. Csak hogy így a kényszer, a fejlesztésre ható tényezők nem érvényesülnek eléggé...

— Egyetértek azzal, hogy a tőkés piac ma még nagyobb erőfeszítésekre kényszeríti a gyártókat. Megfigyelhető, hogy azok a vállalatok, amelyek jelentős mennyiségű, értékű árut szállítanak konvertibilis piacokra, sokkal szervezettebbek, racionálisabban felépített termeléssel, munkamódszerekkel rendelkeznek. S ennek hatása nemszak a tőkés kivitelben érzékelhető. Azzal, hogy az általános gyártási kultúra emelkedett, minden vásárló jól járt.

— Engedje meg, hogy még mindig a tőkés exporthoz faggassam. Sok cég vállalta, hogy eredeti tervét felülülva, több devizát hoz. Mi lett ezekkel a vállalatokkal? A tőkés exportban érzékelhető lemaradás itt is megmutatkozik?

— Nem. Mintegy 37 millió dolláros többletről van szó, s az időarányos teljesítés kedvező. Ebből is látható, hogy a gépiparon belül kialakult egyfajta rétegződés: vannak olyan cégek, amelyek korszerű, s eladható termékek gyártására képesek, még a mostoha feltételek ellenére is. s akadnak olyanok, amelyek egyre jobban lemaradnak.

— Mindezek ismeretében, milyen lehetőséget lát a gépipar közeli és távoli fejlődésére?

— Két dolgot tartok fontosnak. Egyrészt a vállalati marketing munka jelentős fejlesztését, a rugalmasabb termékkészítést, másrészt koncentráltabb és jelentősebb technológiai korszerűsítést. Ezek adnak olyan alapot a vállalatoknak, hogy exportképességük kiugróan fejlődjék.

PALACKPOSTA

Az ítélet jogerős... Melléküzemági csalással — cím alatt bűnügyi riport jelent meg lapjokban. Ez is egy, ezen műfajban a sok ezer közül. Tulajdonképpen tölem, átlagolvasótól, dolgozótól elvárják azt, „hivatalból” is, hogy ezen „bűnösöt” elítéljem, felháborodjak, sőt kifejezzem mélységes megvetésemet az ügyben résztvevők iránt! Nos, kérem, én egyiket sem teszem! — levelének ezt a sorát vastagon aláhúzza olvasómk, aki-ről a későbbiekben az is kiderül, hogy nyugdíjas, törvénytisztelő ember. Az akkurátus, szájkás betűk még azt is sejtetik, hogy alaposan végiggondolta, amit leírt, még ha az indulat néha el is ragadta.

Egyszerű lenne elintézni mind-azt azzal, hogy amikor a tudósítás született, az újságíróknak ezekben sem volt a vádlottakkal szemben mélységes megvetést kelteni, s ezzel heves érzelmi állásfoglalásra készíteni az olvasót. Magán-ügy, ki hogyan reagál egy-egy bűnügyi tudósításra, empátia kérdése, hogyan foglal állást, min háborodik föl, és min nem. Nem vagyunk egyformák, mindenkinek szíve joga eldönteni, hogyan vo-k-sol: az adott esetben helyesli-e, vagy éppen ellenkezőleg, megkérdőjelezi a bíróság döntését — ami egyébként törvényes, s mint ilyen, egyfajta társadalmi közmegegyezés eredménye és reflexiója is. A különvélemény viszont éppen emiatt fontos. Esetünkben már csak amiatt is, mert levélírónk törvénytisztelő embernek nevezi magát.

Természetesen egyetlen jog-szabálytól sem lehet azt várni, hogy mindenki, az egész társadalom kivétel nélkül helyeselje, magyaráz mindenkinek kedvezzen. Az adózási jogszabályokat például feltehetően a világ legtöbb országában ellenszenv övezi, mert az érintettek érzékenyek. Hamarabb észreveszik és séremez-zik a rájuk nézve hátrányos rendelkezést, mint azt, amelyik kedvező számukra. De hát éppen ez a jog lényege: a társadalmi egyvitélés következményeinek megfelelő kompromisszum alapján, kötelezően meghatározni az egyén, a különböző érdekeket hordozó csoportok tevékenységét. S ebben benne rejlik a kényszer, mert különböző érdekcsoportok különféleképpen, esetleg ellenérzessel fogadnak egy-egy rendelkezést. A közmegegyezés, a társadalmi konszenzus ugyanis kompromisszum, s a mindenkori kompromisszumnak mindig vannak ellenzői. Csak-hogy olvasómk észrevétele nem illyefajta ellenérzést takar, azt írja, hogy „korábban” őt is mélységesen felháborította a cikkben említett család, s az ahhoz hasonló összes törvényszegés. Ma viszont azon dühöng, hogy érzése szerint valamiféle manipuláció áldozata.

Persze egy-egy konkrét polgári jogi, vagy büntetőjogi ítélet se válthat ki osztatlan egyetértést. A perveztestől nem is lehet elvárni, hogy tapsoljon örömeiben. Még akkor sem, ha valaki intellektuálisan ugyan elfogadja a bíróság döntését, érzelmileg azonban nem, mert például százezres örökségtől esett el. A büntető ügyekben egyértelműbb a helyzet az elítélt

szemszögéből, viszont érthetetlen, ha egy önmagát törvénytisztelő-nek nevező kívülálló protestál egy fehéren-feketén bizonyított család hallatán.

Talán a büntető jogszabály az egyetlen, amely a társadalom egy-öntetű helyesléseivel találkozik. Egyértelműek, pontosak a definíciók, s kétségtelen az is, hogy a társadalmi együttélés legalapvetőbb követelményét tartalmazza ez a jogág. Csak az, akit a bíróság család miatt jogerősen elítélt. S a család bűncselekményének „tényállása” is pontosan ilyen egyértelmű... A csalásért büntetés jár, mert mindannyiunkra, a társadalomra veszélyes, ez a nap-nál is világosabb. A dolog erkölcsi oldala is egyértelmű, akárcsak a többi büntető jogszabály esetében is az. A társadalom önvédelmi reflexe jut kifejezésre bennük, s ez — a deviáns emberek szemléletétől eltérően — erkölcsi, társadalmi igazságosságot is jelent. A meg nem fellebbezett, első fokon jogerőre emelkedő ítéletek számának alakulása azt tükrözi, hogy nem egyszer maga a vádlott is — erkölcsileg — elfogadja „helyesli” a büntetést. Ha nem, az se baj. Az viszont igen, ha olvasómlaki nem érti — erkölcsi helyteleníti — az ítéletet, akinek nevében a bírósági döntés született...

Egy jogtudós említette egyik beszélgetésünk alkalmával, hogy a jogi normát gyöngíti, ha a társadalmi értéktételek az etikai normarendszer változásait nem követik pontosan, nem tükrözi a mindenkori társadalmi, gazdasági szükségességeket, a mindennapi ideológia aktualitását. Elbizonytalanítja az embereket, mert az írott vagy íratlan „norma” nem közvetíti ilyen esetben a társadalmi elvárásokat. Mit tehet az ember? Kapkodja a fejet, s nem érti, mi zajlik körülötte: mást diktál erkölcsi érzéke, s mást tapasztal maga körül. Elvész a fogódzó, nem tudja, mihez igazodjék. Maradjunk az eredeti példánál. Egy melléküzemági család történet. Ez tény. A gazdálkodás bizonyos szabályait megszegtek az üzemi vezetői. Ez egyértelmű. Csak hogy olvasómk erkölcsi érzékét nem bántja a dolog, úgy érzi, hogy „szükségszerűen” be kellett következnie ennek: magyaráz a gazdálkodást nem elősegítő, hanem éppen ellenkezőleg: az gátló jogszabályt szegtek meg szerinte. Hogy az adott esetben ez így történt, vagy nem, ennek megítélése a jogtudósokra tartozik. Ha valóban így van, nyilván megváltoztatják majd a kérdéses jogszabályt az illetékesek, mint szükséges, vagy túlhataldottat, korszerűtlent. Ez a szakemberek dolga. Az elbizonytalanodó állampolgár ügye viszont társadalmi kérdés: ugyanis tudathasadós helyzetet szülnek egymásnak vagy a tényleges társadalmi praxisnak ellentmondó jogszabályok.

A következetes értékrend nem tűr bizonytalanságot, esetlegességet, a tétova ember pedig tehetetlen. S mindkét rossz közös gyökere a társadalmi gyakorlat és a szabályozás esetleges ellenmondása. Olvasómk üzenete ezt jelzi. Erdemes figyelni a „palackpostára”.

STÉPÁN BALÁZS

Az atomháború elkerüléséért

Bebrits Anna nyilatkozata

A Hirosima és Nagasaki elleni amerikai atombombatarodás évfordulója alkalmából Tokióban, majd a két „hamvaiból feltámadt” városban nemzetközi konferenciát rendeztek a japán békeszervezetek. A háromnapos tokiói tanácskozáson mintegy 500-an vettek részt, közöttük 37 ország és számos nemzetközi szervezet 128 küldötte. Az Országos Béketanács képviselőjében Bebrits Anna, az OBT elnökségének tagja vett részt a konferencián munkájában. Hazaérkezését követően az MTI munkatársának elmondta:

— A konferencián az Európából, Ázsiából, Észak- és Közép-

Amerikából, Ausztráliából és a csendes-óceáni szigetvilágból érkezett delegátusok éppúgy, mint a japán résztvevők egyetértettek abban, hogy réget kell vetni az atomfegyverkezésnek és be kell tiltani a nukleáris fegyverek minden fajtáját.

A tanácskozás zárulésán a résztvevők elfogadták a tokiói nyilatkozatot, amely hangsúlyozza: ma nukleáris háború fenyegetésének árnyékában él a világ. A nyilatkozat összefoglaló szövegét a világ haladó, békeszerető erőit a nukleáris fegyverek betiltásáért, az atomháború megakadályozásáért.

(MTI)

Egy hét a világgazdaságban

A dollár áldásai

Valószínűleg a szabadságolási csúcsidőszakkal Magyarországi ható, hogy az elmúlt héten nem történt semmi rendkívüli esemény a pénzpiacokon. A viszonylagos nyugalom ebben az esetben azt jelenti, hogy — többek között az igen kedvező amerikai gazdasági statisztikák következtében — a dollár továbbra is erős. Az arany ára folytatja „mélyrepülését” a főlős tőkének a sarga fém helyett az amerikai valutában keresik a „menedéket”, más szóval a hasznát. A hét második felében egy dollár 2,90 nyugatnémet márkával, 8,91 francia frankkal, 1,31 angol fonttal, 2,44 svájci frankkal és 20,40 osztrák schillinggel volt egyenlő. Az arany ára unciánként 344 dollár körül mozgott.

A nyugati pénzpiacokon több hónapja tartó dollárőrület kapcsán a Magyar Hírlap e rovatában sok szó esett az amerikai valuta erősödéséről okozta gondokról. A rekordmagasságokat elérő dollár nehéz helyzetbe hozza az eladósodott fejlődő országokat, a nyersanyagtermelőket és exportőröket. Fékezi a beruházásokat, hiszen a magas amerikai kamatok vonzzák a tőkét. A dollár-felértékelődés kedvezőtlen hatásait még hosszasan lehetne sorolni, most azonban essék inkább szó az erős „zöldhasú” áldásairól, vagyis azokról a pozitív jelenségekről, amelyek éppen a dollár megizmosodásával bontakoztak ki, erősödtek föl.

Az elmúlt héten Washingtonban bejelentették, hogy az USA külkereskedelmi mérlege a második negyedévben 26,3 milliárd dollár hiányt mutatott. (Az első félév passzívuma megközelíti az 52 milliárdot.) Az előrejelzések szerint az esztendő végére a külkereskedelmi deficit meghaladhatja majd a 120 milliárd dollárt. A növekvő mérleghiánynak nem kis részben éppen az erős dollár az okozója. Az amerikai importőrök részére valutájuk ereje ugyanis olcsóvá teszi a behozatalt, mintegy támogatja a külföldről történő beszerzéseket. Ráadásul az idei évben az amerikai gazdaság igen dinamikus fejlődik, tehát ugrásszerűen megnövekedett a kereslet a beruházási javak iránt. E két jelenség együttes hatásaként áruáraként zúdul az Egyesült Államokra, legfontosabb kereskedelmi partnerei nem kis örömeire. Egyértelmű tehát, hogy az erős dollár „áldásait” az USA legfőbb szállítói élvezik.

Haszonélvezők

A közös piaci tagországok közül az NSZK az első számú haszonélvezője a kialakult helyzetnek. Az első hat hónapban a nyugatnémet export értéke az USA irányába 8,7 milliárd dollár volt, 2,3 milliárddal több, mint egy évvel korábban. (A nyugatnémet kivitel megugrásában az is közrejátszott, hogy az NSZK-beli vállalatok főleg a keresett beruházási javakat ajánlották — és szállították — a tengerentúrra.) Nem panaszkodhatnak a japán exportőrök sem: a szigetország az első félévben 28 milliárd dollár exportot teljesített az Egyesült Államok felé, ez az összeg 8 milliárddal haladja meg a tavalyi első félévi eredményét. Összességében 1984 első felében az amerikai cégek 40 milliárd dollárral többet importáltak, mint 1983 azonos időszakában. (Az amerikai behozatal az első félévben

meghaladta a 166 milliárd dollárt.)

Ugyancsak örülhetnek a dollár erejének azok az államok, amelyek az amerikai turisták kedvenc utazási célpontjai. Az „értékes” dollár ugyanis az amerikaiak millióit indítja útnak, mert a világ egy csapásra olcsó lett számukra. A dollártulajdonosok részére igencsak kedvező átváltási árfolyamok különösen Nyugat-Európát teszik népszerűvé a turisták számára. Az erős dollár a látogatóknak olcsó szállást, étkezést, közlekedést, vásárlási lehetőséget biztosít. Míg tavaly 25 millió amerikai lépte át országát határát, 1984-ben várhatóan 30 millió lesz a kiutazó turisták száma. Erdemes megjegyezni, hogy kontinensünk nyugati felének 4,5 millió főt foglalkoztató idegenforgalmi „iparága” nagy örömmel nyugtázza az amerikai turisták invázióját. De hasonló a helyzet Japánban, Ausztráliában, valamint a dollárral fizetők számára kedvező árfolyamot „kináló” egyéb országokban.

Nyugat-Európa, Japán és az Egyesült Államok idén meglehetősen alacsony inflációs rátával büszkélkedhet. Ebben nem kis szerepe van a dollár erejének, hiszen az érintett országokban a magas hitelkamatok és a jegybankok megszorító pénzkibocsátási politikája tartja az árakat féken. A kamatok hirtelen csökkenése növelné a keresletet a beruházási javak iránt, s a túlzott kereslet ismét felszítaná az infláció lángját. A kamatok nagyobb mértékű süllyedése természetesen gyöngytené az amerikai valutát, hiszen jócskán csökkenne a kereslet iránta. Végül is az erős dollár egy ideig féken tartja az inflációt, s nem véletlen, hogy az egyes országokra vonatkozó konjunktúra-előjelzések megalapítják: a pénzromlás mértéke addig tartható alacsonyan szinten, amíg nem gyengül számottevően a dollár. Nehéz volna mérleget vonni arról, hogy az erős dollár több kárt, vagy hasznát hoz a világgazdaságnak. Annyi azonban bizonyos, hogy az amerikai valuta idén nem kis mértékben befolyásolja a világgazdaság és a konjunktúra alakulását.

Szezei gondok

Nemcsak politikai, hanem gazdasági vonatkozásban is komoly aggodalmat keltett az elmúlt héten a Szezei-csatorna térségében történt robbanásorozat. Egyrészt veszélyessé vált a hajózás a világ kereskedelmének egyik legfontosabb „útőzerén”, másrészt az aknák robbanása kedvezőtlenül befolyásolhatja Egyiptom gazdasági helyzetét.

A Szezei-csatornán bonyolódik le napjainkban ismét a világ olaj- és szárazáru-kereskedelmének jelentős része. A csatornán naponta 60 hajó halad át, Egyiptom napi 4 millió dollár bevételre tesz szert az áthajozási illetékekből. A 162 kilométer hosszú vízi út forgalma az Óböl menti háború kitörése óta valamelyest csökkent, annak ellenére, hogy például a London-Tokió távolságot 6 ezer mérfölddel rövidíti meg a hajók számára. Egyiptom devizabevételeinek jelentős forrása a csatorna, tavaly az ország egymilliárd dolláros jövedelemre tett szert Szezei jóvoltából. Noha a vízi út „megtisztítása” megkezdődött, kétséges, hogy sikerül-e teljesíteni az 1984-re várt 1,1 milliárd dolláros bevételi előirányzatot.

G. Gy. — Sz. P.

Gazdasági tanácskozás

A tisztességes gazdasági tevékenység elleni hatásos fellépést szolgáló új jogszabályról szakmai fórumot rendez októberben a Magyar Iparjogvédelmi Egyesület, a Magyar Kereskedelmi Kamara, a Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság, és az MTESZ In-

novációs Bizottsága. Szó lesz a tisztességes piaci magatartás általános kérdéseiről, a piaci erőfölénnyel történő visszaélés problémáiról és a fogyasztói érdekvédelmi szempontok érvényesüléséről. A konferenciát október 29—31-én Balatonföldváron tartják meg. (MTI)

Magyar stressz

A Medicor gyártaná, de... — Pénzzel rendelkező vállalkozók kerestetnek

Hiába a jó ötlet, az új termék, ha nincs elegendő pénz a gyártáshoz. Ilyenkor sokat segíthetne az ügyön egy tőkeerős menedzser, ám ha már neki is aggályai vannak, akkor meglehetősen bizonytalanok a kilátások. Vagy mégsem? A Stress Manager mindenestre jobb sorsra érdemes...

Számon tartjuk azokat a „távolba szakadt” hazánkfiait, akik úgy hírlak, készek segíteni gazdasági, üzleti törekvéseinket... A Rubik-kocka magyar kockaként való megjelenésénél is amerikai magyarok bábáskodtak. Nos, most ismét akadt egy újabb „kocka”: a neve Stress Manager. A Medicor fejlesztette ki. A remélt amerikai partnerek derűsebb perceikben „második Rubik-kockaként” emlegették.

A történet a csillagközi időkre tekint vissza. Az Interkozmosz-program keretében kidolgozott reakcióidő-vizsgáló, a Balaton, még Farkas Bertalan úrutazása idején debütált. S nem is rosszul. Felhívta magára a szakemberek figyelmét. Legutóbb Szavickaja úrutazása alkalmából is elismerően nyilatkoztak a szovjet szakemberek róla. Így hát a Medicor elkészítette a berendezés egyszerűbb polgári változatát is, a Pszichokalkulátort. A kis komputer egyesítette magában a különféle reakcióidők mérését, s eközben az érzelmi és fizikai állapotról is információkat szolgáltatott volna. Volna!... A mérési metódika nem volt hozzá kidolgozva. Vagyis a mért adatok egy-egy esetben elfogadott értelmezése hiányzott. Mert az még csak rendben van, hogy ennyi meg ennyi a reakcióidő, a pulzusom, de a kérdés az: mihez képest? Körülbelül olyan probléma ez, mintha centiméter-beosztás nélkül próbálnánk eladni egy mérőszalagot.

— A Pszichokalkulátort vitathatatlan hasznossága mellett azért nem sikerült eladnunk — mondja Stark János, a Medicor üzletkötője —, mert a nemzetközileg elfogadott, tudományos megalapozott metódika kidolgozásához és elfogadásához sok pénz és idő kell. Ez pedig azért nem volt, mert nem sikerült még nagy darabszámban eladnunk...

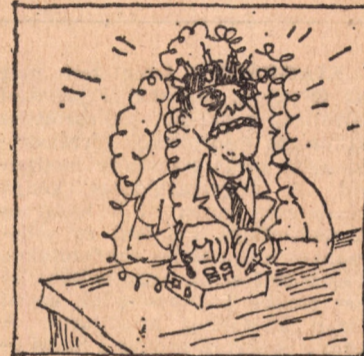
Nagy a lelkesedés

A kör bezárult. A Pszichokalkulátor amúgy sem tartozik a Medicor termékstruktúrájának fő vonulatához. Így érhető, hogy 1978-tól 1981-ig tartott, míg kereskedelmi terméket sikerült csinálni belőle.

Még 1982-ben is csak „véletlenül” került szóba egy üzleti megbeszélésen, és Beresh László, az US Trade Research nevű amerikai vállalat igazgatója, kapva kapott az ötleten. „De hiszen maguk már megint valami zseniális dolgot találtak ki” — lelkesedett és kozmikus értékesítési számokat emlegetett. Ehhez csak az árát kellene csökkenteni — tanakodtak a szakértők. Ez történt februárban. Áprilisban kiutazott az Egyesült Államokba Kása Zoltán, a Medicor fejlesztőmérnöke, és — világ, láss csodát! — augusztusban már kész is volt — kézműves kivitelben ugyan — a kommersz változat, a Stress Manager első három példánya.

Az új kalkulátor játékosabb formában tartalmazta a profesz-

szionális változat összes funkcióját. Az alapprogram, a Face, a vizsgált személy szellemi, fizikai, érzelmi állapotáról ad hozzávetőleges információkat. A szellemi kondíció többek között a reakcióidő mérésével lehet megítélni. Négy kis lámpa villog, látszólag rendszertelenül, s az alattuk levő gombokat kell minden villanásra megnyomni. Ennek idejét és a tévedések számát rögzíti a gép, ez a jelfeldolgozó képességre utal. De hogy a dolog mégse legyen ilyen egyszerű, néha a lámpa ki-

gyulladásával egyidőben, hangjelzés is érkezik. Ilyenkor nem kell megnyomni a gombot. Ez a jelszelektáló képességre, a koncentráció és az akaratlagos gátlás fokára utal.

A második teszt egy Bio-feedback program, amely az érzelmi kiegyensúlyozottságot vizsgálja. A bőrön mért ellenállás csökkenése vagy növekedése, a nyugalmi vagy izgalmi állapot változását jelzi. A teszt lényege, hogy az autogén tréning módszereivel először meg kell nyugodni, ellazulni: ezt a bőrellenállás generálta hangjelzés mutatja. Ha mélyül a hang, megnyugszunk, ha emelkedik, izgatottabbak vagyunk.

A harmadik tesztben adott mennyiségű guggolást kell végezni, melyet a gép határoz meg: életkor, testmagasság, súly, és nemek szerint. Méri a guggolásokkal gyorsuló szívverést, majd egy perc reakció után a pulzus csillapodását. Ebből következtet a fizikai állapotra. A kapott adatokat az átlagtól való eltérésként értékeli, s ad: jó, átlagos, és rossz minősítést. De jelezheti százalékosan is, így a romlás, javulás is lemérhető. Mivel a memóriában még maradt hely, ezért különböző játékokat is beépítettek. S mindez 100 dolláros áron került volna forgalomba.

Nincs védve

Persze... nem Magyarországon és nem Magyarországról, hiszen a diszkriminatív korlátozások és a magas vámkok olyannyira megdrágították volna az elektronikus alkatrészeket, chipeket, — ha egyáltalán megkapjuk azokat —, hogy a kalkulátor túl drága, azaz piacképtelen lett volna. Szocialista országokból való alkatré-

szekre építve viszont a szűk választék, a hosszú és bizonytalan határidők és a 3—5-szörös ártette volna szintén lehetetlenné az értékesítést.

Igy hát Beresh László igazgató, megpróbálta bevonni a venture capitalt, vagyis a kockázati tőkét. Nem is kellett volna sok. Egymillió dollárból lehetett volna megindítani a termelést, sőt, propagandára, piaci munkára is telna. Sajnos, fáradozása nem járt sikerrel. Nem kis részben azért, mert hiányzott a szabadalmi védettség. Ha ugyanis bejön az „üzlet” és népszerűvé válik a Stress Manager, akkor a japán, a tajvani, a hongkongi konkurensek két hónap múlva kijönnek dömpingáron a „koppintott változattal”, amelyik ráadásul még ébresztőórával is fel van szerelve. Igaz, hogy az USA-ban 1983-ban bejelentették szabadalomként a kalkulátort, de még jó egy-két év beletelik, mire megkapja a szabadalmi védettséget — visszamenőleg... Addigra a dömpingáru már tönkre is tette a piacot, s amikor a hágai nemzetközi bíróság elé kerülne az ügy, a mozgékony konkurensek már fel is oszlatták a kifejezetten e célra létrehozott vállalatukat. Kit lehet ilyenkor perelni?

Második kocka?

A kockázati tőke tehát, egyelőre érdektelen maradt, jóllehet, tulajdonosaiknak személy szerint „felettebb tetszett” a kis játékszer. A Medicor most újabb partnereket keres — akik jelentkeznének ugyan, de egyelőre csak az előzetes tárgyalások folynak. Ha a tőke megvan, három hónapon belül elkezdődhet a gyártás. Így még az idei karácsonyi lehetőségeket ki lehetne használni, bár már leáldozott az igazi „nagy üzlet” a jogging és az aerobic csillaga, melyhez kiegészítőként lehetett volna kínálni. De az üzlet még nem vesztett el végleg.

— A legbosszantóbb, hogy mindez már nem is rajtunk múlik — panaszkodik Kása Zoltán, a fejlesztő.

Úgy tűnik, valóban nem! És, hogy lesz-e „második magyar kocka”? Csak azt a kereső tapasztalatot szűrhetjük le magunknak egy régi orosz közmondás nyomán, hogy „rubel rubelt, kopek kopeket fiadzik”.

Vanicsek Péter

*

Legfrissebb hírünk lapzártakor érkezett:

Hordozható reakcióidő-mérő gyártását kezdték meg Dunakeszin, a Dukát Műanyag- és Papíripari Kiszárvétkezet elektronikai részlegében. A Kondíteszt elnevezésű készülék aszerint minősíti a kondíciót, hogy a készüléken véletlenszerűen felvillanó fényjelre a vizsgált ember milyen gyorsan nyomja meg a berendezés gombját, lép rá pedáljára. A válaszadás ideje, azaz a reakcióidő a készülék képernyőjén milliszekundumban jelenik meg, s ebből a szakemberek már következtetni tudnak az illető fáradtságára, idegállapotára.

A készülék hordozható, 9 voltos telepről működik, így a gépjárművezetők helyszíni ellenőrzését is lehetővé teszi. (MTI)

Őszi lipcsei vásár

Tudósítónktól.

A szabad világkereskedelemért és a műszaki haladásért mottó jegyében rendezik meg az idei őszi lipcsei vásárt szeptember 2—8. között. Mint ahogy a tegnapi sajtótájékoztatón Walter Mackowski, az NDK nagykövetésének kereskedelmi tanácsosa elmondta, mintegy 6000 kiállítót várnak keréken 100 országból.

Akárcsak a tavaszi lipcsei vásár, az őszi bemutató is a tudományos-műszaki eredmények, újdonságok kiállítását helyezi elő-

térbe. Ebben a témakörben a vásár területén, a 7-es csarnokban egy központi információs ajánlati stand épül, ahol a külkereskedelmi vállalatoknak partnereket közvetítenek, esetleges kapcsolatokat építenek ki.

A magyar kiállítók öt műszaki és nyolc fogyasztási cikk szakterületen mutatkoznak be. Több mint 2700 négyzetméteren 31 magyar vállalat állítja ki érdeklődésre számot tartó termékeit. A legnagyobb kiállító a Mogürt, de a Ferunion és a Lehex háztar-

tási műszaki cikkei is jelentős teret kapnak. A 31 magyar kiállító közül 7 vállalat 49 termékkel jelentkezett a lipcsei vásár aranyérem-pályázatára is. A magyar-NDK árucere egyébként az idén eléri az 1,85 milliárd rubeles összeforgalmat.

A szakemberek úgy ítélik meg, hogy az eddigienél is nagyobb érdeklődés mutatkozik. Vagyis a gazdasági recesszió nemhogy nem gátolja, de egyenesen aktív részvételre ösztönzi a gyártókat. (MTI)

Mindent a vendégért

A Dél-budai Vendéglátó Vállalat Bartók cukrászdájának pénztára előtt vasárnap délelőtt 10 órakor hosszú sor áll. Elöttem egy úr; három doboz füstszűrős Symphoniát kér és egy tortát. En beérem két doboz Sophianaéval is, de a hölgy közli velem:

- Az nincs.
- Akkor tessék adni két csomag Symphoniát.
- Csak egyet adok! Kevés van.
- Az úr előttem miért kaphott hármát?
- Egyszerű, kérem. Ő fogyasztott is... Kérjen ön is egy tortát!
- Utálom a tortát, asszonyom.
- Sajnálom, akkor kénytelen lesz kevesebbet szívni...

(bán)

Elhunyt

dr. Barna Andrásné

Eletének 75. évében — hosszantartó betegség után — augusztus 11-én elhunyt dr. Barna Andrásné, aki a Magyar Állami Operaház párttitkára, majd 1953-tól nyugdíjba vonulásáig közel két évtizeden át a Művelődésügyi Minisztérium zene- és táncművészeti fősztályának vezetője volt. Jelentős szerepet vállalt és eredményeket ért el a magyar zenei élet szervezeti, személyi, művészeti feltételeinek kibontakoztatásában, Szerénységének, emberségének példája elevenen él mindazokban, akik ismerték. Kívánsága szerint temetése a nyilvánosság kizárásával történik.

Művelődési Minisztérium

HALÁLOZÁS

ÖZVEGY FIATAL GÁBORNÉ, KAPUS MARGIT, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, aki 1941 óta volt a párt tagja, 77 éves korában elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása augusztus 21-én, 14 órakor lesz a Farkasréti temetőben — közli az MSZMP XII. kerületi bizottsága.

Utánpótlás az úrbé

Újabb automatikus teherszállító úrhajót, a Progress-23-at indítottak útnak kedden délelőtt a Szovjetunióból a Szaljut-7 űrállomásra. Az úrhajó az állomáson végzett munkához szükséges anyagokon és berendezéseken kívül élelmiszert, vizet és üzemanyagot szállít. Ezekkel töltött majd fel a Szaljut-7 készleteit, amelyeket erősen megcsappantott a Vlagyimir Dzsanibekov vezető három tagú látogató expedíció augusztusi vendégeskedése. (MTI)

Napos idő

A több órás napsütés mellett a délutáni felhősödésből legfeljebb elszórtan várható zápor, eső. A szél kissé megélénkül. A legmagasabb nappali hőmérséklet 25 fok körül alakul.

Fogadni is lehet

Nyit az első vidéki lóversenypálya

Komárom megyei tudósítónkól.

Augusztus 20-án „kivonul” Bábólnára a Magyar Lóverseny Vállalat. A nagyközönség mellett a partján, erdő mellett épül az első vidéki lóversenypálya. Bár a létesítmény még nem teljesen kész, az alkotmány idején mégis megrendezik az első versenyt, ahol első ízben működik bukmezer. A starthoz álló paripákra az alaptét tiz forint.

Bábolna ezzel folytatja a Komárom megyei patinás hagyományokat. Elsőként említjük a hely-

Önállósulnak a karbantartó részlegek

A tanácsai ingatlankezelés korszerűsítése

Az állami bérlakások hatékonyabb fenntartása és korszerűsítése érdekében módosul a tanácsai ingatlankezelő szervezetek érdekeltégi rendszere. A Pénzügyminisztériumban az MTI munkatársának elmondották: az eddigi — az eredménytől teljesen független — ösztönzést korlátozottan nyereségérdekelt rendszer váltja fel. Ennek érdekében 1985. január 1-ig — amikor életbe lép az új rendszer — fokozatosan korszerűsítik a tanácsai ingatlankezelés szervezetét és működését, megteremtve a különböző tevékenységeket folytatóknál az önálló elszámolás feltételeit.

A korlátozott nyereségérdekeltég bevezetésétől azt várják, hogy takarékosabbá válik a tanácsai ingatlankezelés költséggazdálkodása, s javul a szolgáltatások mennyisége és minősége. Az eddig alkalmazott rendszerben a

tanácsai ingatlankezeléssel foglalkozók a költségeket automatikusan elszámolták, ami nem ösztönözte a helyenként tapasztalható pazarlás megszüntetésére, s a tervszerű, jó minőségű munkára. Ennek megszüntetésére tevékenységenként önálló egységeket alakítanak ki. A tanácsai ingatlankezelő szervezeteken belül az elszámolás, illetve a nyereség szempontjából önállósulnak a házkézelőségek és a karbantartási feladatokat ellátó építőipari részlegek. A házkézelőségek nyeresége attól függ majd, hogy forrásait mennyire körültekintően és takarékosan használják föl. Így csökkenthetők az üzemeltetési költségek, és ebben a rendszerben várhatóan sokkal alaposabban ellenőrzik a karbantartást, a felújítást és a javítást végzőket. Lényeges, hogy az önálló egységek a nyereségből jutalmazási alapot képezhet-

nek, s növelhetik dolgozóik jövedelmét. Ha viszont költségeik meghaladják a központi előírt normákat, akkor tevékenységük veszteséggé válik, ami végül is a nem közüzemi szolgáltatást végző, gazdálkodó vállalatokéhoz hasonló, s a vállalat kollektívájára nézve elnyitelen következményeket von maga után.

Az önálló egységek megszervezésével várhatóan szaporodnak a tanácsai ingatlankezelés számveteli, adminisztrációs teendők. Hogy ez ne állítsa megoldhatatlan feladattá a helyi szakembereket, országos program keretében az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium és a Pénzügyminisztérium — együttműködve az Ingatlankezelő Társasággal és a Fővárosi Építőipari Üzemgazdasági és Ügyviteltechnikai Irodával — segíti az ügyvitel gépesítését.

A hét jogszabályai

GOMBAVIZSGÁLAT, SZÜNIDEI FOGLALKOZTATÁS, MEGRENDELÉSES, ELŐJEGYZÉSES VÁSÁRLÁS

Az illetékes miniszterek együttes rendeletet adtak ki a gombavizsgálati kapcsolatos szakképzésről. A rendelet a gombavizsgálat és élelmezésügyi cél-ellenőrzés szakmai színvonalának emelése érdekében egyéves szakellenőri, illetőleg egészségügyi gombaismerői tanfolyamot, továbbá kétéves eü. gombatoxikológiai tanfolyamot vezet be. A szabályozás természetesen elsősorban a szakmai szempontokra, a MEM Továbbképző Intézetét terhelő feladatokra helyezi a súlyt. Meggondolat érdemel azonban, hogy az illetékesek igen körültekintő gondosságához képest sok mai gyűjtőgő és főzőskész csatlád e téren milyen ősemeri gondatlanságot tanúsít. (7.1984. [VIII. 1.] EÜM—MEM sz. rendelet; Magyar Közlöny 32. sz.)

Hosszú és feltűnő című utasítást adott ki a művelődési miniszter: az alsófokú nevelési-oktatási intézmények tanulójának nyári szünidei foglalkoztatásáról. Csak a cimből azt gondolhatnánk, eső után kópönyeg. Pedig épp az ellenkezőjéről van szó. A nyári foglalkoztatás új formáit az 1985. évi nyári szünidőtől kell alkalmazni. Alapos előkészítést igénylő feladat jó előre történő megalapozásáról van tehát szó. Meghozza a legjobb lélektani időpontban, amikor szülőknél, gyermekeknél, pedagógusoknál még élénken élnek az idej nyári tapasztalatok és a jobbítás igénye.

A lényeg ugyanis az, hogy egyre fejlettebb társadalmi igény né válik a gyermekek változatos és differenciált szünidei foglalkoztatásának megszervezése, a tanulóknál az emberformálás, a szülőknél a tehermentesítés érdekében. Az utasítás ezért a nyári szünidei foglalkoztatás többféle formáját is körvonalazza. Ilyen az iskolai napközi otthon, a napközi tábor, továbbá a bentlakásos, illetőleg úttörőtábor. A részvétel valamennyi formánál önkéntes. Kivétel az eszt, amikor a veszélyeztetett tanuló szülőjét, illetőleg gondozóját kötelezik arra, hogy a gyermek a szünidei foglalkoztatásban is részt vegyen.

Az utasítás természetesen az iskolai és a tanácsai szakigazgatási feladatokra helyezi a súlyt. A kapcsolódó, részletesebb útmutatóból azonban az is kiténik, hogy a szünidei foglalkoztatás megszervezése, a lehetőségek bővítésének terén igen sokat tehetnek az érrintett szülői munkaközösségek, gazdálkodó szervezetek, szakszervezeti szervek. A szervezés előkészítését ezért az idej tapasztalatok hasznosításával és a különböző lehetőségek összehangolásával kell kezdeni. (119.1984. [Műv. K. 15.] MM. sz. utasítás; Művelődési Közlöny, VIII. 2-i szám.)

Egy 1972. évi rendelet határozta meg a belkereskedelemben a megrendeléses és előjegyzéses vásárlások egyes kérdéseit. Nemigen tapasztalhatjuk, hogy ezek a formák azóta általánosan elterjedtek volna. További kötelező előírások se vezetnének döntő eredményre. Helyeselhet ezért, hogy az illetékes minisztérium irányelv formájában hívja fel a vállalatok figyelmét olyan belső szabályozási kérdésekre, amelyek alkalmasak a vásárlói érdekek jogszabályára és a hiánycikkkel kapcsolatos jogtalan előny szerzés megakadályozására. E korszerű formák elterjedésének és helyes alkalmazásának fő ellenőrzője maga a vásárló közönség.

Jó ezért tudni az olyan ajánlások, hogy például az előjegyzéses vásárlás bevezetése minden olyan üzletnél ajánlott, ahol ezer forintnál nagyobb tételű vásárlásoknál nem tudják az igényeket folyamatosan kielégíteni. Megrendelés-elfogadását pedig csak akkor indokolt előleghez kötni, ha az árucikk beérkezése hat hónapon belül várható. (Kereskedelmi Értesítő 14. sz.)

KIADVÁNYT jelentett meg az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság a műszaki fejlesztéshez szükséges információk forrásairól és azok megszerzésének módjairól. A négyszázoldalas könyv részletesen ismerteti a hazai és a nemzetközi műszaki és tudományos információk rendszereit. Tájékoztató arról, hogy miként lehet ezekbe bekapcsolódni, az itt tárolt adatokhoz hozzájutni. A könyv ismerteti azokat a hazai és nemzetközi adatbázisokat is, amelyek segíthetik a speciális témájú kutatások, tanulmányok elkészítését.

FÖLDRENGÉS volt, a Richter-skála szerint 5,7 erősségű, kedre virradó éjszaka Alaszkában. A földlökés epicentruma Anchorage városól százhatvan kilométerre északra volt.

Obudai vigasságok — augusztus 19-én 10–22 óráig a Zichy-kastély kertjében (III. Fő tér 1.). Kitérőudvar, gyermekmúzeum, játszóház, népzenei és néptáncműsorok. 20 órától táncház. Önt is szeretettel várjuk!

Mérséklődő árak

Bőséges és választékos a hét elejei felhozatal a fővárosi zöldség-gyümölcs piacokon. Az igényeket kielégítő a burgonya-, a hagyma-, választékos a paprika-, a paradicsom- és az uborkakínálat. Böven árusítanak fejleszköztatót, kelkáposztát, karfiolt. A levezőzöltségek közül a sárgarépa, a gyökér, a karalábé ugyancsak az igényeknek megfelelő mennyiségben áll a vásárlók rendelkezésére. Bővült a paprika választéka, egyes piacokon megjelent az almapirika. A választékot gazdagítja még a fejesaláta, a reték, a paraj, a sóska és a rebarbara.

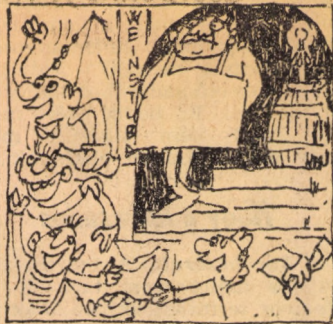
A javuló felhozatal eredményeként tovább mérséklődtek az idényjellegű zöldség-gyümölcsárak. A múlt hetéhez képest 60 fillérrel olcsóbb lett a burgonya. A hagymát 2 forinttal, a karfiolt 2–12 forinttal, a paradicsomot és az uborkát 2–4 forinttal, a paprikát 12 forinttal, a sárgarépát 1–3 forinttal, a körtét 4–8 forinttal, a görögdiányt 7–10 forinttal adják olcsóbban, mint egy héttel ezelőtt. (MTI)

A RÉGI ZENE FESZTIVÁLJA.

Augusztus 18–19–20-án rendezik meg az I. magyar régi zene fesztivált a Győr-Sopron megyei Mihályiban az idén megalakult Céh művészeti alkotó és kutató egyesület. A fesztiválról és a Céh tevékenységéről az egyesület vezetői tegnap a Fészek Művészklubban tájékoztatták az újságírókat. Mint elmondták: a fesztivál hét amatőr együttes tagjai is részt vehetnek és véleményüket érvelhetnek a hallgatóknak.

Kocsmárosok tiltakozása

A bajorországi Würzburg borozóinak és sörözimék tulajdonosai sztrájkot és tüntetéssel fenyegetnek, mert gomba módra szaporodnak az úgynevezett sör- és bor-

fesztiválok. Az ilyen szabadtéri rendezvények jelentősen csökkentik a kocsmák forgalmát. A tulajdonosok számítása szerint az idén hater hét évben rendeznek a környéken. Jelentős veszteséget szenvedünk, de az bosszant a legjobban, hogy a szabadtéri programok résztvevői a kocsmáinkat csak vétekné használják — nyilatkozta az egyik tulajdonos.

Csak a csavargást kedvelte

Hátba szúrta apját

Borsod megyei tudósítónktól. A tornanadásai illetőségű 19 éves Csikó Pál elleterős, egészséges fiatal ember, ám a munka igencsak távol áll tőle. Idén januárban leszámolt előző munkahelyéről, azt követően apja tartotta el. Emiatt apa és fia között jócskán volt nézeteltérés. Egy ilyen perpatvar csaknem az apa életébe került...

A fiatal ember 1984. március 7-én éjszaka menyasszonya bódvalenkei lakásán tartózkodott, később ismerősehez, Bódvaszilásra utazott, s csak március 8-án fél 2 tájban tért haza. Édesapja ekkor a konyhában levő heverőn feküdt, amikor megérkezett a fiú, ismét elkezdődött a szokásos vita, ami abból eredt, hogy a fiú állandó munkát nem vállalt, apjával tartatja el magát. Egyebek között az apa szájából olyan kijelentés is elhangzott, hogy a fiú takarodjon a házból. A vita hevében az apa a heverőről felkelve megfogta fia mellén az in-

get, s olyan erővel taszította meg gyermekét, hogy az ing elszakadt. Csikó Pál ettől indulatos lett, az ágyra nyomta apját, majd az ágy melletti asztalon levő kést elkapta; apját hátba szúrta. Miután kihúzta a kést apja testéből, a vérző sebre ruhát tett, majd a postára ment, hogy telefonáljon a mentőknek. Am, mert tudta, hogy tettéért le fogják tartóztatni, menyasszonyához utazott. A rendőrök még aznap rátaláltak...

Csikó Jenő a szúrás következtében életveszélyes sérülést szenvedett, életét csak a gyors és szakszerű orvosi beavatkozás mentette meg.

A Borsod megyei Bíróság dr. Koharek József tanácsa a fentiek alapján életveszélyt okozó testi sértés bűntettében mondta ki bűnösnek Csikó Pált, akit ezért 3 évi börtönbüntetésre ítelt, s 3 évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától is. Az ítélet nem jogerős.

